

3.17. Küçük Ve Orta Boy İşletmeler

I-ÖNCELİK TANIMI

a) Mevcut Durum

Türkiye'de KOBİ'ler tüm işletmelerin yüzde 99.3'ünü oluşturmakta, yaratılan istihdamın yüzde 76.7'sini, yatırımların yüzde 26.5'ini, katma değer in yüzde 38'ini, ihracatın yüzde 10'unu karşılamaktadır. İşletme sayısı ve istihdamda ulaşılan düzeye ekonomiye olan katkı açısından da ulaşılabilmesi için KOBİ'lere finansman, eğitim, danışmanlık, pazarlama, ihracat ve yüksek teknoloji kullanımı alanlarında destekler sağlanmaktadır.

İstihdam yaratmadaki anahtar rolleri nedeniyle, KOBİ'lerin ekonomiye katkılarını artırmak ve rekabet kapasitelerini iyileştirmek amacıyla, 3624 Sayılı Kanunla, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bağlı kuruluşu olan "Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) kurulmuştur. Halen 35 hizmet merkezinde eğitim, danışmanlık, pazar araştırması ve Ar-Ge destekleri veren bu kurumun, yeterli kaynak sağlanamaması nedeniyle Türk KOBİ sektörünün gelişimi üzerinde fazla bir belirleyici etkisi olamamaktadır.

Gümrük Birliği sürecinde rekabet gücünü çekebilecek KOBİ'lere destek amacıyla 99/12474 sayılı Küçük ve Orta Boy İşletmelerin Yatırımlarında Devlet Yardımları Hakkındaki Karar çıkarılmış olup karar kapsamında KOBİ yatırımlarına Fon Kredisi, Yatırım İndirimi, K.D.V İstisnası, Gümrük Vergisi ve Toplu Konut Fonu İstisnası, Vergi, Resim ve Harç istisnasından yararlanma imkanları getirilmiştir. KOBİ teşvik mevzuatında yapılacak değişikliklerin AB düzenlemeleri ve tavsiye kararları ile aynı doğrultuda olmasına dikkat edilmektedir.

Yüksek gelişme potansiyeline sahip olmasına rağmen finansman yetersizliği nedeniyle atılım yapamayan KOBİ' lere ortaklık bazında iştirakte bulunarak finansal destek sağlamak amacıyla KOBİ Yatırım A.Ş. kurulmuştur. KOBİ'lerin, sermaye piyasası ve mali piyasalarla düzenli çalışan bir ortamda, modern finansman araçları ve kurumları ile desteklenmesinin sağlanması ve kredi garanti fonu, risk sermayesi, finansman yatırım ortaklığı, gayrimenkul yatırım ortaklığı gibi finansman sağlama uygulamalarının yaygınlaştırılması için çalışmalar sürdürülmektedir. KOBİ'lerin Türkiye Halk Bankası A.Ş.'den kullandıkları kredilere teminat vermek üzere Kredi Garanti Fonu kurulmuştur.

Küçük sanatkar ve orta boy sanayicinin modern işyerlerine kavuşması, teknolojik gelişmelerden yararlanarak orta ölçekli sanayiye geçişinin kolaylaştırılması ve mesleki eğitim verilmesi amacıyla Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca küçük sanayi siteleri kurulması desteklenmekte ve küçük sanayi sitesi yapı kooperatiflerine düşük faizli ve uzun vadeli kredi verilmektedir. 2000 yılı itibariyle hizmete açılan 318 küçük sanayi sitesinde yer alan 74.377

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

işyerinde 459.644 kişiye istihdam imkanı sağlanmıştır. Bu sanayi sitelerinin 105 adedinde çıraklık okulu, 136 adedinde ise eğitim merkezi bulunmaktadır. KOSGEB tarafından küçük ve orta boy sanayicilere yatırım, üretim, yönetim, pazarlama konularında danışmanlık hizmetleri verilmiş, Avrupa Bilgi Merkezi aracılığıyla AB mevzuatı ve iş imkanları hakkında bilgi verilmiş, KOBİ-Net işletmelerarası bilgi ağı ile işbirliği imkanları yaratılmış, firmaların internet ve elektronik ticaret ile tanışmaları sağlanmıştır.

Yukarıda sayılan KOBİ'lere yönelik desteklerin bir kısmı önemli olmakla birlikte bir kısmı da örneğin finansman mekanizmaları gibi ya kuruluş aşamasında ya da ürettikleri hizmet ölçeği itibarıyla sembolik düzeyde bulunmaktadır. Genelde, ülke ihtiyaçlarının büyüklüğü karşısında yaratılabilen destek miktarları çok yetersiz kaldığından, bu gayretler sektörün genel seviyesinde farkedilebilir bir etki doğurmaktan henüz uzak kalmaktadır.

Bugün tipik Türk KOBİ'leri Avrupalı KOBİ'lere göre çok daha düşük idari ve teknolojik düzeyde olup, büyük bir finansman sıkıntısına maruz kalarak ve ülke genelindeki bilgiye erişim, kalite altyapısı, ekonomik istikrar, hukuki ve kurumsal unsurlarıyla daha dezavantajlı bir iş atmosferinde çalışmak durumundadır.

1996 yılından beri AB işletmeleri ile aynı pazarda faaliyet göstermek durumunda olan Türk KOBİ'lerinin karşısına gümrük birliğinden kaynaklanan bazı faktörler de haksız rekabet unsuru olarak çıkmıştır. Bu unsurlar esas itibarıyla Avrupa Birliğinde bölgesel gelişme farklılıklarını azaltmak, altyapıyı geliştirmek, çevre problemlerini çözmek, Ar-Ge kapasitelerini geliştirmek, istihdam yaratmak ya da bazı sektörel sorunları çözmek için kullanılan bazı ekonomik ve sosyal fonlar olup, AB menşeli ürünlerin Ar-Ge, çevre, sabit sermaye ve istihdam maliyetlerini azaltmaktadır. Buna karşılık, aynı pazarda, aynı koşullar altında talep aramak durumunda olan Türkiye menşeli ürünler bu fonlardan yararlanamamaktadırlar. Buna ilave olarak, AB pazarlarında satılacak Türk menşeli ürünlerin, kalite bakımından AB teknik mevzuatına uyumlu ve gerekli belgelendirmeye sahip olmaları da gerekmektedir.

Gümrük birliğinin etkileri karşısında KOBİ'lerin yapısal uyumunu desteklemeye yönelik önlem olarak "KOBİ Eylem Planı Çerçevesi" geliştirilmiştir. Ancak AT'den gerekli yardımın sağlanamaması ve ulusal finansman imkanlarının bulunamaması nedeniyle bu alanda ciddi bir çalışma gerçekleştirilememiştir. Örneğin, halihazırda gümrük birliği alanında ürünlerin serbest dolaşımını temin eden CE işaretinin edinimi bile Türk KOBİ'lerinde çok yetersiz düzeyde kalmaktadır.

1998 yılında, "Türkiye için Avrupa Stratejisi" kapsamında geliştirilen "Sanayi Stratejisi", Türk KOBİ'lerinin yapısal uyum ihtiyaçlarına yönelik bir doğru yaklaşımı temsil etmişse de, bu çalışmanın uygulama aşamasına geçilmemiştir.

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

Türkiye'nin halihazırda tarım sektöründe gözüken kırsal alan nüfusu AB ülkelerinininki ile kıyaslandığında çok yüksek durumdadır. Bu oranın gelişmiş ülkeler normallerine yaklaşması trendi içinde, kırsal nüfus azalarak kentsel nüfus artacaktır. Bu durumda ortaya çıkacak istihdam ihtiyacı nedeniyle Türkiye için KOBİ sektörünün desteklenmesi kaçınılmaz bir kalkınma politikası seçeneğini oluşturmaktadır.

b) AB Müktesebatı

1. 383D0200 / OJ L 112 28.04.83 s.26 83/200/EEC: Topluluk içinde yatırımın teşvik edilmesi amacıyla yeni Topluluk belgesi uyarınca Komisyona kredi verme yetkisi veren 19 Nisan 1983 tarihli Konsey Kararı
2. 383D0308 / OJ L 164 23.06.83 s.31 83/308/EEC: Topluluk içinde yatırımın teşvik edilmesi amacıyla yeni Topluluk belgesi uyarınca Komisyona kredi verme yetkisi veren 83/200/EEC sayılı Kararı uygulayan 13 Haziran 1983 tarihli Konsey Kararı
3. 384D0383 / OJ L 208 03.08.84 s.53 84/383/EEC: Topluluk içinde yatırımın teşvik edilmesi amacıyla yeni Topluluk belgesi uyarınca Komisyona kredi verme yetkisi veren 83/200/EEC sayılı Kararı uygulayan 23 Temmuz 1984 tarihli Konsey Kararı
4. 387D/182 / OJ L 071 14.03.87 s.34 87/182/EEC: Topluluk içinde yatırımın teşvik edilmesi amacıyla Yeni Topluluk Belgesi uyarınca Komisyona borç alma yetkisi veren 9 Mart 1987 tarihli Konsey Kararı
5. 394D0217 / OJ L 107 28.04.94 s.57 94/217/EC: Avrupa Yatırım Bankası tarafından geçici plasman kolaylığı uyarınca uzatılan, küçük ve orta büyüklükteki işletmeler için Topluluk kredi faiz sübvansiyonlarının sağlanması hakkında 19 Nisan 1994 tarihli Konsey Kararı

İç Pazar: İşletmelerle İlgili Politika

6. 31981D0428/OJL 165 23.06.1981 s.24 / 81/428/EEC:20 Mayıs 1981 tarihli, Ticaret ve Dağıtım Komitesi kuran Komisyon kararı
7. 31986D0664/OJ L 384 31.12.1986 s.52 / 86/664/EEC:Turizm alanında bir danışma ve işbirliği prosedürü oluşturan, 22 Aralık 1986 tarihli Konsey Kararı
8. 31995L0057 / OJ L 291 06.12.1995 s.32 / 95/57/EC: Turizm alanında istatistiksel bilginin toplanması hakkında, 23 Kasım 1995 tarihli Konsey Direktifi

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

9. 31997D0015 / OJ L 006 10.01.1997 s.25 / 97/15/EC: Avrupa Birliğinde küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (KOBİ) için üçüncü çok yıllık program hakkında, 9 Aralık 1996 tarihli Konsey Kararı (1997-2000)
10. 31997D0761 / OJ L 310 13.11.97 s.28 / 97/761/EC: Toplulukta KOBİ'ler için uluslararası ortak girişimlerin kurulması ile ilgili bir destek mekanizmasını onaylayan 5 Kasım 1997 tarihli Komisyon Kararı
11. 31998D0215 / OJ L 080 18.03.1998 s.51 / 98/215/EC: Kooperatifler, karşılıklı topluluklar, dernekler ve vakıflar için bir danışma komitesi kuran 13 Mart 1998 tarihli Komisyon Kararı (AEA ile ilgili metin)
12. 31998D0347 / OJ L 155 29.05.1998 s.43 / 98/347/EC: Yenilikçi ve iş yaratıcı küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (KOBİ) için mali yardım önlemleri hakkında 19 Mayıs 1998 tarihli Konsey Kararı – büyüme ve istihdam inisiyatifi

c) Sorumlu Kuruluş

3624 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanun ile ilgili düzenlemeler KOSGEB tarafından gerçekleştirilecektir.

384D0383, 387D0182 ve 394D0217 sayılı düzenlemelerin Türk mevzuatındaki karşılıkları söz konusu kredi ve yardımların kullanılmasında aracı olacak kuruluş veya kuruluşlar tarafından hazırlanacaktır.

397D0015 sayılı düzenlemede belirtilen KOBİ'lere yönelik Birlik hedeflerinin gerçekleştirilmesine yönelik kararlara ilişkin olarak, Hazine Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, KOSGEB, Türkiye Halk Bankası A.Ş., Türkiye Kalkınma Bankası, Eximbank ve TÜBİTAK uygulamalarına ilişkin mevzuat gözden geçirilecektir.

Sektörle ilgili sorumlu kuruluşlar esas itibarıyla Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB), Turizm Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, DPT Müsteşarlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Türkiye Ticaret Sanayi Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği (TOBB), Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK) olarak sıralanabilir. Ancak bazı ihtisas alanları itibarıyla başka kuruluş, dernek ve vakıfların da sektörün yapısal yönleriyle ilişkisinden bahsedilebilir.

d) Nihai Hedef

İlgili AB mevzuatının tam olarak üstlenilmesi ve Türk KOBİ sektörünün iç pazar koşullarına uyumunun sağlanarak ülke gerçeklerine uygun şekilde gelişmesinin temin edilmesidir.

II-UYGULAMA YÖNTEMİ

a) Türk Mevzuatının Mevcut Durumu

1. 99/12474 sayılı Küçük ve Orta Boy İşletmelerin Yatırımlarına Devlet Yardımları Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı
2. 355 sayılı Turizm Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (Kısım V: Turizm Konseyi ili ilgili)
3. Turizm Şurası Yönetmeliği (RG: 13.10.98 – 23492)
4. Turizm Yatırım ve İşletmelerinin Nitelikleri Yönetmeliği (RG:14.10.93-21728)
5. 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu
6. 355 sayılı Turizm Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (Mad. 9b)
7. 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu (RG:16.3.82-17835)
8. 3624 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanun (RG:20.4.1990-20498)
9. KOSGEB Başkanlık Oluru (10.4.1991-23.4.1991)
10. Yurtdışındaki İş Toplantılarına İmalat Sanayii Sektöründeki KOBİ'lerin Katılımına İlişkin KOSGEB İcra Komitesi Kararı
11. Yurtdışındaki Fuarlara İmalat Sanayii Sektöründeki KOBİ'lerin Katılımına İlişkin KOSGEB İcra Komitesi Kararı
12. Avrupa Ortaklığı (Europartneriat) ve Akdeniz Ortaklığı (Medpartneriat) Toplantılarına İmalat Sanayii Sektöründeki KOBİ'lerin Katılımına İlişkin KOSGEB Yıllık Programları

b) Türk Mevzuatında Yapılması Gereken Değişiklikler

Avrupa Konseyi'nin 9 Aralık 1996 tarih ve 397D0015 sayılı kararı ile yürürlüğe giren "KOBİ'lere Yönelik 3. Çok Yıllık Program", Birliğin 1997-2000 yılları arasında izleyeceği KOBİ politikalarını belirlemektedir. Türkiye KOBİ politikaları ile büyük ölçüde paralellik gösteren söz konusu mevzuat üzerinde yapılacak uyum çalışmaları sonucunda Birlik düzeyinde ulaşılması öngörülen hedeflerin gerçekleştirilmesi kısa zamanda mümkün olabilecektir.

Birlik mevzuatında yer alan KOBİ destek enstrümanları hakkındaki düzenlemeler, söz konusu programlara katılımı halinde sorumluluğu

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

üstlenecek kuruluş tarafından hazırlanacaktır. Yatırımları desteklemek için hazırlanan 384D0383 ve 387D0182 sayılı, KOBİ'lere faiz sübvansiyonları sağlanması için hazırlanan 394D0217 sayılı düzenlemelerin Türk mevzuatında karşılığı bulunmamakla birlikte söz konusu programlara katılması ve AB desteği sağlanması halinde sorumluluğu üstlenecek kuruluş tarafından mevzuattaki boşluklar doldurulacaktır. KOBİ'lere sağlanan devlet desteklerine ilişkin mevzuat uyum içinde kabul edilmektedir, mevzuatta yapılacak değişiklikler Birliğin ilgili düzenlemeleri ve tavsiye kararları dikkate alınarak gerçekleştirilecektir.

KOBİ'ler İçin 3. Çok Yıllık Programa ait 397D0015 sayılı düzenleme ile 3624 sayılı KOSGEB Kuruluş Kanunu uyumlu hale getirilecek, Programda konulan hedeflerin gerçekleştirilmesi için ilgili kuruluşların mevzuatı gözden geçirilecek ve hedefler dahilinde kullanılabilir Birlik yardımlarının kullanımında ortaya çıkabilecek uyumsuzluklar giderilecektir. Mevzuat çalışması süresince Birliğin hazırlamakta olduğu KOBİ'ler İçin 4. Çok Yıllık Program hakkında Türk tarafı ile koordineli bir biçimde çalışılmalı, Birliğin öngörülerini doğrultusunda Türk tarafı bilgilendirilmelidir.

Ana ve yan sanayide karşılıklı fayda ve güven unsurunu tesis eden, aralarındaki ilişkilerin uzun dönemli ve iş birliğine dayalı olmasını sağlayan, ana ve yan sanayiini bir bütün olarak daha rekabetçi kılmayı amaçlayan mevzuat düzenlemesi yapılacaktır.

Bakanlar Kuruluna sunulan ve turizm yatırımları (konaklama tesisleri) ile mevcut konaklama tesislerinin modernizasyon yatırımlarının KOBİ yatırımları olarak değerlendirilmesine olanak veren kararnamenin çıkması durumunda turizm yatırımlarının KOBİ kapsamında değerlendirilmesi konusunda AB'ye uyum sağlanmış olacaktır.

c) Gerekli Kurumsal Değişiklikler

AB mevzuatının uygulamaya geçirilmesi KOBİ sektörü için tek tip bir kurumlar setini gerektirmemektedir. AB tarafınca örnek olarak sıralanan asgari kurumlar bakımından ise ülkemizde bir eksiklik görülmemektedir. Ancak AB mevzuatının uygulanabilmesi ile Türk KOBİ'lerinin iç pazar koşullarına uyumlarının gerçekleştirilmesi amaçları birlikte ele alındığında, KOBİ sektörünün yapısal sorunları, hem AB hedefleri hem de ulusal hedefler doğrultusunda gelişmelerinin desteklenmesi için ilave kurumsal kapasitelerin oluşturulmasını gerektirebilecektir.

Yukarıdaki hususa örnek olarak, Türk KOBİ'lerinin birincil sıkıntısı olan finansman darboğazını biraz rahatlatmak için, KOBİ finansmanı sahasındaki kurumların kapasitelerini artırmak ve hali hazırda uygulanmayan finansman yöntemlerini uygulayan yeni kurumları oluşturmak ihtiyacı gösterilebilir. Türkiye'de şirketlerin yeniden yapılanma ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik risk sermayesi kuruluşları işler durumda olmadığı gibi, mevcut kredi garanti

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

kuruluşlarının da kapasitelerinin artırılması gerekmektedir. Yeniden yapılanma ya da embriyo şirketi büyütme yatırımlarına hisse finansmanı sağlanmasını yönlendirecek reyting kuruluşları ya da yönetim desteğini sermaye finansmanı ile birlikte sağlayacak özel kuruluşlar da işler durumda değildir. Bu alanda Türk KOBİ sektörüne destek sağlayabilmek için alternatif bir pratik yaklaşım da AB'nin PHARE kapsamında aday MDA ülkeleri için geliştirdiği KOBİ Finansman Düzenlemesini Türkiye için de gerçekleştirmesidir.

Bir diğer önemli ihtiyaç, Türk KOBİ'lerinin teknolojik düzeylerinin yaygın şekilde yükseltilmesi amacıyla yeni bir düzenlemenin gerçekleştirilmesidir. Bu alanda eski üretim metodlarıyla çalışmakta olan işletmelerdeki fiziksel talebi ekonomik talebe dönüştüren, bu süreçte talep tarafındaki ihtiyaçlar ile ülkedeki çeşitli hizmet sunma kabiliyetlerini aralarında ticaret oluşmasını sağlayacak şekilde biçimlendiren ve birbiriyle buluşturan *piyasa oluşturucu* bir köprü kuruluş tasarlanmıştır. KOBİ'leri "know-how" transferi süreçlerinde ve, tasarım, mühendislik, teknoloji adaptasyonu ve her türlü endüstriyel problem çözümü bakımından destekleyecek olan bu kuruluşun bir merkez kapasitesi ile Türkiye'de KOBİ'lerin yoğunlaştığı yörelerde şubeleri ve ihtiyaç duyulan çeşitli hizmet alanları itibarıyla anlaşmalı iş ortakları oluşturulacaktır. Bu düşünceyle KOBİ'lere sözü edilen destekleri veren hizmet sektörlerinin gelişmesi için ilk momentum sağlanarak kendi kendini besleyen süreç oluşturulacaktır.

KOBİ'lerle ilgili bir başka kurumsal düzenleme ise halihazırda KOBİ'lerin fiziksel olarak bir arada bulunmasından fazla bir anlama gelmeyen küçük sanayi sitelerine, işletmelerinin ortak iş operasyonları yapmalarını sağlayacak şekilde kurumsal kapasiteler kazandırılmasıdır. Bu alanda İtalyan örneklerinde raslanan en iyi uygulamaların Türkiye'ye kazandırılmasına çalışılmalıdır.

d) Yeni Hukuki Düzenlemelerin Yürürlüğe Girmesine Bağlı Olarak Alınması Gereken Tedbirler

Konsey kararı KOBİ'ler için finans piyasası imkanlarının geliştirilmesini öngörmektedir. Ülkemizde KOBİ'lerin kredi talepleri başta Türkiye Halk Bankası A.Ş. olmak üzere Eximbank ve Türkiye Kalkınma Bankası tarafından sağlanmaktadır. KOBİ'lerin kredi imkanlarının dar olduğu ve tüm banka kredileri içindeki paylarının yüzde 5 düzeyinde kaldığı bu nedenle kredi imkanlarının artırılmasına yönelik çalışmaların yapılması gereği Kalkınma Planlarında ve Yıllık Programlarda belirtilmiştir. Risk sermayesi sisteminin gelişmesini sağlayacak düzenlemelerin yapılması da 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı ile karara bağlanmıştır. KOBİ Yatırım A.Ş., Vakıf Risk A.Ş. ve KOBİ Yatırımlarına Ortaklık Şirketleri önümüzdeki dönemde hayata geçirilmesi düşünülen risk sermayesi oluşumlarıdır.

KOBİ kredilerinde kredi geri dönüşlerinin gerçekleşmesindeki gecikmelerin ve ödenmeyen kredi borçların oluşmasının önlenmesi için düşük faizli, ödemesiz dönemli ve geniş ödeme planlı kredilerin kullanılmasına devam edilecek,

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

kredi koşulları iyileştirilecektir. Bankacılık sisteminin toplam kredi hacminde KOBİ'lerin payının artırılması için gerekli imkanlar sağlanacaktır. Ayrıca KOBİ'lerin sermaye piyasasında menkul kıymet ihraç edebilmelerini sağlayacak mevzuat düzenlemesi de gerçekleştirilecektir. Finansman yatırım ortaklığı, gayrimenkul yatırım ortaklığı gibi finansman sağlama uygulamaları da yaygınlaştırılacaktır. Kredi müracaatlarında yaşanan teminat sorununun aşılması için Türkiye Halk Bankası A.Ş. ortaklığı ile Kredi Garanti Fonu kurulmuş ve Fon KOBİ'lere toplam 10,3 trilyon TL'lik kredi garanti desteği sağlamıştır. Önümüzdeki dönemde Fon sisteminin güçlendirilmesi ve yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Kararın 3. Maddesi ile aynı doğrultuda olmak üzere, KOBİ'lerin daha iyi bilgilendirme ve işbirliği imkanlarından yararlanmaları ve bu yolla uluslararasılaşma yönünde adımlar atılmasının sağlanması amacıyla bilgilendirme birimlerinin kurulması, KOBİ'lere yönelik eylem planlarının hazırlanması, işletmelerarası işbirliği imkanları yaratılması ve işbirliği oluşturulmasına 7. Beş Yıllık Kalkınma Planı Döneminde devam edilmiştir. Küçük ve orta ölçekli sanayi işletmelerine KOSGEB bünyesinde kurulan KOBİ-Net ve Avrupa Bilgi Merkezi aracılığıyla söz konusu hizmetler verilmektedir. KOSGEB mevzuatı, AB ile entegrasyon sonrası yüklenilecek görevlerin uygulanmasını ve hizmetlerin hedef kitleye ulaşmasını kolaylaştırılacak şekilde düzenlenecektir. KOBİ'lere hizmet veren kuruluşların koordinasyon içinde çalışmalarının sağlanması ve bu kuruluşların tamamının katılımıyla hazırlanacak KOBİ eylem planlarının hayata geçirilmesi sağlanmalıdır. KOBİ'lerle ilgili Birlik ve hükümet politikalarının uygulanmasına yönelik çalışmaları koordine etme görevi tek bir kuruluşa verilmeli ve hizmetler bir plan dahilinde sunulmalıdır.

KOBİ'lerin AR-GE, inovasyon, eğitim ve danışmanlık hizmetlerine ulaşmalarının ve bu yolla rekabet edebilirliklerinin artırılması gerekmektedir. Bu alanda Birliğin öngördüğü hedeflere ulaşılmasını sağlayacak hizmetler KOSGEB, Tübitak, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı, Türk Teknoloji Geliştirme Vakfı ve Türk Patent Enstitüsü aracılığıyla sağlanmaktadır. Hizmetlerin kapsamının genişletilmesi ve daha etkin tanıtımının yapılması, girişimci yaratacak programlara ağırlık verilmesi, teknopark, teknoloji geliştirme merkezi, inkübatör ve ortak kullanım atölyelerinin sayılarının artırılması gerekmektedir. Birliğin bu konuda almış olduğu kararlara karşılık gelen Türk mevzuatında boşluk bulunmamaktadır ancak ilgili kuruluşların, özellikle KOSGEB'in kısıtlı bütçe olanakları ve personeliyle tüm talepleri karşılaması mümkün değildir.

Genç girişimcileri, kadın girişimcileri, esnaf ve sanatkarı desteklemek üzere sürdürülen programlara ağırlık verilmesi ve kredi hacminde bu gruplara ayrılan payın ve kredi limitlerinin artırılması gerekmektedir.

e) Yeni Düzenlemelerin Uygulanması İçin Gereken Ek Personel ve Eğitim İhtiyacı

f) Gerekli Yatırımlar

Birincil öncelikli olarak;

- i.** KOBİ finansmanı alanında yeni tür kuruluşların oluşturulması da dahil kapasite artırımı,
- ii.** KOBİ'lere teknoloji transferi ve endüstriyel problem çözümü alanında destek verecek ulusal teknoloji transfer hizmet merkezleri ağı kuran, sahasında piyasa oluşturucu kuruluşun (GEBZE-KOBİ'lere Teknolojik Destek Projesi) gerçekleştirilmesi,
- iii.** KOBİ'lerin CE işareti edinimini ve teknik mevzuata uyumunun (eğitim-tanıtım) desteklenmesi,

konularına imkan sağlanmalıdır.

Ardından, AB'den sağlanacak finansman olanakları, uygun borçlanma imkanları ve ulusal kaynakların mevcudiyeti nisbetinde yukarıda dile getirilen KOBİ'lere yönelik çeşitli ihtiyaçları da katagorik olarak içeren , “Türkiye için Avrupa Stratejisi” kapsamında çalışılmış olan “Sanayi Stratejisi” uygulamaya geçirilmelidir.

III-TAKVİM

Kısa vadede yukarıda birincil öncelikli yatırım konularına ağırlık verilmeli, orta vadede “Sanayi Stratejisi” ve sayılan diğer bütün ihtiyaçlar ele alınmalıdır.

IV-FİNANSMAN

Söz konusu düzenlemelerin gerçekleştirilmesinde ortaya çıkacak harcamaların kuruluşlar tarafından ortaya konacak uyum programlarının değerlendirilmesinden sonra belirlenmesinin daha uygun olacağı düşünülmektedir. KOBİ'ler için uygun çalışma ortamı yaratılmasını amaçlayan 397D0015 sayılı KOBİ'ler için 3. Çok Yıllık Program ile 1997-2000 yıllarını kapsayan dönem için 127 milyon Euro'luk kaynak ayrılmıştır. Türk tarafının uyum sürecini de kapsayacak 4. Çok Yıllık Programın hazırlanmasında ne ölçüde bir kaynağın söz konusu işlemler için ayrıldığına Türk tarafına bildirilmesi çalışma maliyetinin yıllara yayılmasına yönelik programın oluşturulmasında yardımcı olacaktır.

Ancak Türkiye'nin ihtiyaçları hakkında bir fikir vernek bakımından yukarıdaki birinci öncelikli yatırımların;

- KOBİ Finansmanı alanında kapasite artırımı 50 milyon Euro
- KOBİ'lere teknolojik destek imkanı oluşturulması 50 milyon Euro

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı

(T A S L A K)

- KOBİ'lere CE edinimi ve teknik mevzuata uyum imkanı oluşturulması (başlangıç için) 15 milyon Euro

olarak bütçelenmesi uygun olacaktır.

“Sanayi Stratejisi”nin KOBİ'lere yönelik unsurları itibarıyla genel olarak uygulamaya geçirilmesi için ise, Türkiye'nin mevcut mali kısıtları altında ve AB'den de eski mali yardım unsurlarından farklı olarak gerçek anlamda bir “katılım öncesi mali yardımı” sağlanmadığı koşullarda bile, başlangıçta en az 300 milyon Euro kadar hibe ve 3 milyar Euro kadar kredi finansmanı ile acil önlem geliştirmeyi düşünmek ve gelecek yıllarda imkanlar ölçüsünde bunu genişletmek uygun olacaktır.

3.18. Bilim ve Araştırma

I- ÖNCELİK TANIMI

a) Mevcut Durum

Türkiye'de bilim ve araştırma faaliyetleri ağırlıklı olarak üniversiteler ve kamu araştırma kuruluşları tarafından yürütülmektedir. Bu alanda özel sektörün faaliyetleri sınırlıdır. Bilimsel ve teknolojik araştırma faaliyetleri ile sanayi arasında işbirliği tesisine yönelik çalışmalar başlatılmış bulunmakla beraber henüz istenen seviyeye ulaştırılamamıştır. Teknoloji kazanımı halen büyük oranda teknoloji transferi yoluyla olmaktadır.

Bilim ve Teknoloji alanında en üst organ Bilim ve Teknoloji Yüksek Kuruludur. Bilim ve Teknoloji Kurulu Başbakanın başkanlığında Bakanlar, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Başkanı, Yüksek Öğrenim Kurumu Başkanı, Devlet Planlama Teşkilatı ile Dış Ticaret ve Hazine Müsteşarlıkları Müsteşarları, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu Genel Müdürü ve Türkiye Ticaret, Sanayi ve Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği başkanından oluşmaktadır.

Bilim ve Teknoloji politikalarının yürütülmesi ve organizasyonu alanında en önemli kuruluşlardan birisi Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) dur. Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV), 1999 yılından itibaren endüstriyel teknoloji projelerini yürütmektedir.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bağlı kuruluşu Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) küçük ve orta ölçekli işletmelerin (KOBİ) ekonomideki etkinliğini ve rekabet edebilirliklerini geliştirme hedefi doğrultusunda, KOBİ'lerin teknolojik kapasitelerini arttırmalarını desteklemektedir. Üniversitelerle işbirliği içinde proje desteği, teknoloji yönetim danışmanlığı ve ar-ge desteği sağlayan yedi Teknoloji Geliştirme Merkezi kurulmuştur.